

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2014 -02- 17
Dokumentnr.	KSU - 2014 - 0242
50	Aktbil. 1

Till medlemmarna i Uppsala Kommunstyrelse

Ja till svenskt och närodlat vid skolor mm, men absolut inte 100 procent ekologiskt! Det är ett oansvarigt slöseri med våra skattemedel. Det finns bevis på att ekologisk mat i genomsnitt är minst 30 procent dyrare än konventionellt producerad mat. De pengarna kunde gå till fler lärare och säkrare skolor och till mera vård för gamla och sjuka.

Läser ni inte vad forskare i Sverige och i utlandet kommit fram till? Kvalitetsmässigt är det ännu ingen som i vetenskapligt utförda undersökningar kunnat fastställa signifikanta skillnader mellan ekologiskt och konventionellt producerade livsmedelsråvaror. "Det finns inte idag några tydliga skillnader mellan ekologisk och konventionell mat vad gäller näringsinnehåll eller hälsoeffekter", säger professor Alan Dangour på London school of hygiene and tropical medicine till BBC. Att äta ekologiskt gör dig inte friskare, visar den kommenterade studien, som hade presenterats i tidskriften Annals of Internal Medicine. Forskarna har undersökt 240 olika studier (17 på människor och övriga på näringsinnehåll) i mat. "Vissa tror att ekologisk mat alltid är hälsosammare och mera näringsrik. Vi är lite förvånade över att vi inte kom fram till det", säger Crystal Smith Spangler, som ledde projektet. Många smaktester har gjorts på bröd, kött och mjölk, som har producerats ekologiskt respektive konventionellt. När smakpanelerna har varit ovetande om härkomsten så har det konventionella oftast fått bäst betyg, men om panelen fått reda på härkomsten i förväg så har bilden blivit omvänd. Reklam betyder mycket även om den inte är sann.

Skördeuppskattning i olika grödor, som SJV och SCB (Statistiska Centralbyrån) genomfört under tio år, visar att skörden för de flesta grödor i genomsnitt över tio år uppgår till 50 – 60 procent från ekologiska gårdar jämfört med konventionella. Inte ens grödor med baljväxter gav mer än 65 till 80 procent jämfört med konventionella. Höstraps och potatis nådde inte upp till mer än 45-50 procent och i en specialundersökning, som SJV genomfört på 90 ekologiska gårdar år 2007, blev inte mer än 52 procent godkända för avsalu enligt SMAK-test. Inget avdrag görs för gröngödslingsgrödor vid beräkningen ovan. Om detta gjordes skulle den ekologiska skörden skrivas ner med ytterligare 30 procent på växtodlingsgårdarna.

Jordbruket måste producera mycket mer mat. För fem år sedan hade mer än en miljard människor inte tillräckligt att äta. Idag finns det mat som skulle kunna räcka, men de fattiga kan inte konkurrera om maten med de rika. Är det då riktigt att vi importerar mer än 50 procent av det vi äter och därmed medverkar till högre matpriser och är det riktigt att vi använder odlingssystem som bara ger under 50 procent av möjlig skörd. På lång sikt måste vi producera mer, kanske dubbelt så mycket som nu år 2050. Det finns inte mycket mer mark att odla upp och den nuvarande marken kan bli ännu mindre genom erosion, översvämningar, hus- och vägbyggen och torrare klimat. Därför måste vi utnyttja senaste moderna teknik.

För miljöns skull måste vi minska utlakningen av växtnäring från marken till floder och sjöar, men vi måste vara uppriktiga och inte bara skylla på bönderna och då ofta mest på de konventionella bönderna. För det första måste utlakningen räknas per ton skördad vara och inte per hektar, vilket är vanligast. Tänk efter, om vi vill erhålla en viss mängd skördad vara, så måste den odlas på dubbelt så stor areal vid ekologisk odling jämfört konventionell, vilket även ger en utlakning från dubbelt så stor areal. Vårt beräkningssätt är alltså okey. SJV skrev i remissyttrandet till landsbygdsprogrammet att om kväveläckaget räknas per mängd skördad gröda visar de svenska studierna att läckaget från den ekologiska odlingen generellt sett är högre. För sandiga jordar var kväveläckaget 18 och 4,3 kg per ton skördad gröda för det ekologiska respektive konventionella odlingssystemet. För leriga jordar var förhållandet 4,8 och 2,2 kg per ton skördad gröda. Kväveeffekten kan också visas via relationer i upptag och läckage. Fältstudier har tydligt visat att konventionell odling har ett högre upptag av kväve i förhållande till läckage än motsvarande siffror för ekologisk odling. Detta kan förklaras med att mineralgödsel är mycket lättare att dosera rätt än organisk gödsel. Dessutom kan man använda kvävesensor för bestämma behovet. Tillverkning av kvävegödsel ger tiofalt tillbaka av energi genom ökad skörd. Näringen finns där när grödan behöver den, och är nästan förbrukad när grödan är mogen.

Bekämpningsmedelsläckage tas ofta upp av ekologiska förespråkare, men läckaget av kväve och fosfor har minskat kraftigt under 2000-talet säger Hans Nilsson Länsstyrelsen i Skåne. Möjligheterna att minska fosforläckaget ytterligare till Östersjön är små för lantbruket. Bästa sättet är att ta stora skördar menar han och pekar på några åtgärder: 1. Minskad markpackning, 2. Ökad precision vid gödsling, 3. Analyser av stallgödsel, 4. Bättre dränering och Bra gröda som utnyttjar växtnäringen maximalt. De bekämpningsmedel, som hittas idag, är mestadels de giftigare och mer persistenta från 60- och 70-talet, men de har tagits bort för länge sedan. De medel som nu används har mycket låg eller ingen giftighet för människor och djur och är mindre persistenta. Dessutom är de testade mer än någon annan substans innan de blir godkända och skulle något upptäckas senare så blir medlet omedelbart indraget.

Ekologi är vetenskapen om de levande varelsernas relationer till varandra och till sin omvärld, vilket betyder att varje åtgärd i marken är en ekologisk åtgärd. Alltså skulle båda odlingssystemen kunna kallas ekologiska. Bättre vore om inget odlingssystem benämns ekologiskt, då detta är vilseledande. Konventionellt är också felaktigt och borde heta modernt odlingssystem, eftersom den senaste moderna tekniken utnyttjas.

Visste ni, att världen skulle, med dagens penningvärde, behöva investera **83 miljarder dollar** om året i jordbruket för att klara av att föda världen år 2050!

Magne Tuveßon, Gunnar Gummesson, Bengt Jonsson, Lars Djurberg, Lars Ohlander
Före detta forskare vid institutionen för växtproduktionsekologi, SLU Uppsala.

gmm
Magne Tuveßon